

com ja subratllava jo en el DCEC iv, 101a32. Ara bé tot plegat em fa pensar en el ll *sirus*, -ūm, m, que si bé en general significa «moissure, rouille» i també en termes amplis «détérioration», Ciceró li dóna el valor de «saleté corporelle», ell que també se serví de *strumae* per a «plaie hideuse»: car el mot no romangué sense vida romànica, puix que d'aquí vingué l'it. ant. *seto* «pudor».

Potser fou, doncs, mer homònim de seda 'cerra/teixit': possiblement fem de *sirus* un **sīta* amb extensió del sentit fins a designar mals atribuïts popularment a alguna corrupció de les sangs, que essent petita en el cas dels penellons, els romans «provinciales» pogueren atenuar amb un diminutiu **sītula*. I potser encara fóra millor, suposar que havent passat vulgarment *sirus*, -ūs, de la 4.ª declinació al gènere neutre i essent aquests endenyaments i penellons cosa plural, va quedar com a plural neutre **sītūa*: aquest, per una part, en català hauria simplificat la terminació en *seta*, a la manera de *BATTUERE* > *batre*, *FUTTUERE* > *fotre*, *JANUARIUM*, *JANUELLA* > *gener*, (port. *janela*); mentre que l'occità, conservant més la -ŷ-, hauria tingut primer **sīdoā* amb i metafònica, alterat en *sīdola* pel mateix metaplasme que *NOCTUA* > *nóchola* etc (vegeu *MUSSOL*), i en sobrevenir la desaparició de l'esdrúixol als parlars d'Oc, hauria quedat *sīdoulō*.

DERIV.: *Sedà* (?) 'sedeny terapèutic' (accentuat pel publicador: *bè?*), hapax, si no hi ha error d'aquest o del copista (no descartem diplografia): «los ditz sobrepujamentz ne pot hom tolra si hom los ligu en la rayl, ab una *ceda* ho ab *sedà*», AVilanova-BSarriera (*NCl* iv, 198.10 i gloss., traduïnt «filo serico»). *Sedarre* [Lab; BDC iv, 149]. *Sedal* [Lab.? cat.]. *Sedaina* [BDC iv, 149]; *sedali* *Sedant* 'fet de seda'?? [Lab. i Pons M. potser malentès?; cf. BDC iv, 149]. *Sedejar* *Seder* [Ss. xv i xvi, *DAG*]; *seder* i *sedera* [BDC iv, 149]; *sederia* [BDC iv, 149]. *Sederola*. *Sedolla* *Sedor* *Sedós* [«setosus», Busa-N.; BDC iv, 149]; *sedostat* *Asedat*.

Sedàs [Llull], abreviació del ll vg i tardà *CRIBRUM SAETACEUM* 'garbell fet de cerres o pèls d'animal' («*cr setacium*: ad pollinem» en un glossari placidià en ms. del S. VIII, *CGL* v, 59.34; cf. vi, 287), conservat en totes les llengües romàniques (menys el roms): oc *sedatz*, fr. *sas*, it. *staccio*, cast *cedazo* etc, basc sul. *zethatsu* «tamiz grueso» (Mitxelena, *FoHi*, 219): «Ramon lo foll venc devant l'apostoli e ls cardenals, e aportà foc e lenya, e un *sedac*, e farina, e aygua, e dix que ell volia fer una fogaça d'esperança, caritat --- humilitat, per ço que n donàs --- a aquells on és desesperança ---», *Blanq.* (*NCl* ii, 170 9); cites de JnEsteve, *Eiximplis* etc. en *DAG* i *AlcM*; «un *sedàs* per fer pólvères», inv. d'un barber ross de 1386 (*InuLC*, s. v. *pólvora*); «qui ab oró / se aparella, / e va ab castella, / *cedac*, garbell, / --- / de l'aygua pendre, / bé deu reprendre, / si s' mor de set, / lo mal pertret / --- no --- la font ---», JRoig (*Spill*, 14767); «cernedor --- passador --- lo *cedàs*: setaceum, incerniculum, subcerniculum, excussorium; lo *cedàs* més clar ---; lo *cedàs* de coes o cerdes --- / lo de seda o

de lli --- lo més espès: *pollinarius*», OPou (*ThPu*, 217).

Avui encara usat a tot el domini de la llengua (cf. BDC xvi, 23 24), des dels Alts Pirineus (Vall Ferrera, si bé allà a penes usen l'objecte, 1932-3) fins arran de Múrcia (figuradament «un *seàs*: mujer maleada», *Canyissaes*, 126, com si diguéssim «una pell .. foradada ací i allà»). *Sedasset* (S xvii, *DAG*), *sedassot* *Sedassar* [1740, Tagell, *DAG*, BDC xvi, 26; potser ja hi havia un *setaciare* corromput pel copista en un gloss. llatí, *CGL* vi, 287, cf. fr. *sasser* etc.]; *sedassaure* (*DAG*; BDC xvi, 26); *sedasser* (BDC xvi, 26) 'xafarder', com qui ho remena tot (*J Flo*, *DAG*.); *sedasseria* [*DAG*.]; *sedassejar* [Verdaguer; BDC xvi, 26]; *sedasseig*

Sedeny 'cordonet de cerres o seda, resistent, o fi i tenaç' [1413: «una sarriota e una soga de *sadeny*», inv. de Vïc de 1413, *DAG*, s. v. *sa*-], «*sedeny*, -eys: setarium, -arii», Busa-N. (cf. *sedencula* S. XIII, BDC xix, 253?) Consta per les fonts més segures i espontànies que s'ha fet de cerres de porc, i d'altra banda que s'usava per segar o perforar un abscess purulent d'animals, amb material fi i tenaç com la seda: a) men. *sedenys* fets de pèls de bou i cànem per fermar la càrega a les cingles i bast del mulam («aus Ochsenhaar und Hanf, zum Festbinden der Ladung auf den Holz-satteln und Hanfzügeln fur Maultiere», Arx. Ll. Salvador, *Die Balearen* II, 362) (cf. «cabestro largo para guiar las bestias que trillan», mall., *DAG*); i la dita, on s'equipara a la del porc: «passa, cerra de porc, *sadeny!* / que ta mare t'empeny», Camps Merc. (*Folk. Men* I, 283).

b) L'ús de «*sedenys* o cautiris» que feia Cauliac i el «passau-li *sedeny* ---» que ja he titat de Díeç han continuat fins als manescals dels militars muntanyencs del S. XIX: «els cavalls --- sa ufana era la tapadora que cobria el brom o l'asma: prou que s'endevinava per los *cedenys* i candelas que els hi foradaven lo coll de part a part, a l'objecte de produir fonts de supuració per a desguassar les enfarfagades entranyes», MtnVayreda (*Carlunada* IX, p. 143).

L'antiguitat d'aquesta forma amb -d- està refermada per les formes dels llenguatges veïns i germans: si el Nebrixa cast. de c. 1495 només defineix una mica vagament, i a manera d'adj. «*sedeña cosa*: con sedas, *setosus*», a l'Est d'Astúries hi ha *sedeña* substantiu com «sedal para pescar sin vara» (Colunga), i a això s'igualava un basc ant. del Lapurdi, *sedña* (com ens certifica Mitxelena, *BSVAP* XIII, 496). Lomb. alpí *sedegn* «fibroso» (Valtellina, cf. Bertoni, *ARom.* v, 243). I en provençal tenim la forma masculina designant una cordeta de vegetal trenat, que la santa miraculosa fa servir per menar la gran bèstia en cabestre, tal com els mallorquins del *DAG*: «Destressounà, proun, dins soun soustre, / aguèsses vist boumbí lou moustre! / Mai, soutu l'aigo santo a bèu se trevirà, / de-bado reno, siblo e moufo: / Marto, em 'un prim *sedén* de moufo, / l'amboufino, l'adús, que broufo .. / Lou pople tout entié courreguè l'adourà», *Mureio* (xi, 59 5). Logud. *sedina* 'soga trenada amb pèls de cavall' (Spit-